

D'yachenko T. G. Significant conditions of the bank deposit agreement under the civil legislation of Ukraine

In the article the author investigates the essential terms of the bank deposit agreement. In the course of the research the author analyzes the requirements to the content of the bank deposit agreement established by the Central Committee of Ukraine and special legislation, including the Law of Ukraine «On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets» and regulations of state regulators in the banking services market. Based on the analysis, the author concluded that the terms of the contract (in particular, essential) relate to the contract as a transaction and not as a legal relationship or document, and therefore, most of the conditions specified in special legislation are not essential, and their absence may result not in the recognition of the contract as unconcluded, but as a basis for the application to the bank of measures of influence by state regulators of the banking services market. As essential conditions of the bank deposit agreement, established directly by law, the author considers only the subject of the agreement, and for a bank deposit agreement concluded in favor of a third party, such a condition also determines the name of the individual or the name of the legal entity.

Keywords: contract, transaction, legal relationship, document, content of the contract, condition of the contract.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-47

УДК 340.13+341.1/8+342.1

*Євген Олександрович Зверєв,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
загальнотеоретичного правознавства
та публічного права Національного
університету «Києво-Могилянська академія»
ORCID 0000-0002-8589-4597*

**СПРАВА ТЕО ПРО ЗАКОННІ ОЧІКУВАННЯ
ПРИ ТЛУМАЧЕННІ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ.
УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Постановка проблеми. Тлумачення міжнародних договорів є непростим завданням для правників-науковців та правників-практиків. Особливі труднощі виникають при тлумаченні міжнародних договорів у межах національної правової системи. Цей процес часто вимагає поєднання надбань різноманітних теорій праворозуміння: позитивізму, природно-правової, соціологічної теорій та інших. Особливої уваги вимагає тлумачення окремих концептів самих міжнародних договорів чи згенерованих ними. Законні очікування – один з таких концептів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Піднята проблема почасти розглядалася раніше автором, а також іншими українськими та зарубіжними науковцями, зокрема: М. І. Козюброю, М. Д. Савенком, В. В. Шамраєм, К. А. Рагуліною, Н. В. Атамановою, Ч. Варгою, А. Бараком, М. Дженнінгсом, Е. Едгаром, Р. Твейтсом, Е. Ваттелем, Є. В. Васьковським, М. М. Вопленком та багатьма іншими.

Мета статті. В даному матеріалі метою є аналіз справи Тео, яка розглядалась Високим Судом Австралії у 1995 році на предмет підходу Високого Суду Австралії до вирішення питання про тлумачення поняття «законні очікування» та визначення статусу міжнародних договорів у національному праві Австралії, а також виокремлення корисного досвіду цієї справи для вирішення подібних проблем в Україні.

Основні результати дослідження. Справа Тео Високого Суду Австралії ілюструє нетиповий для цієї держави підхід до розуміння цього поняття та може бути корисною для вітчизняної теорії і практики.

Відповідно до фактів справи, Ах Хін Тео, громадянин Малайзії, приїхав до Австралії у травні 1988 року і отримав тимчасовий дозвіл на перебування в цій державі у липні 1988 року. Там він одружився з Джейн Лім, громадянкою Австралії, колишньою цивільною дружиною його померлого

брата. У пані Лім було четверо дітей. Одна дитина від першого шлюбу і троє – від громадянського шлюбу зі спочилим братом пана Тео. Пізніше, у шлюбі вже з ним, у них народилися ще троє дітей.

У жовтні 1988 року панові Тео продовжили дозвіл на тимчасове перебування до лютого 1989 року. До закінчення цього дозволу, пан Тео подав заяву щодо видачі йому посвідчення резидента. Поки заява розглядалась, в листопаді 1990 року його було засуджено за зберігання та транспортування героїну.

У січні 1991 року йому повідомили про відмову в наданні статусу резидента, оскільки він не зміг довести уряду свою відповідність критеріям доброчесності, оскільки був засуджений за злочин, скоєний на території Австралії. В лютому того ж року він оскаржив дане рішення до апеляційної палати міграційної служби, в якій, зокрема, подав свідчення своєї теці, яка заявила, що пан Тео є єдиною людиною, яка може тримати сім'ю вкупі (морально і матеріально. – Є. З.). Апеляційна палата відмовила у задоволенні скарги, наголошуючи на тяжкості кримінального обвинувачення пана Тео. На основі цього рішення міністр імміграції в лютому 1992 року видав наказ про депортацію пана Тео [1].

Пан Тео звернувся до суду з вимогою переглянути рішення міністра. У вересні 1993 року суд першої інстанції відмовив йому у задоволенні позову, визнавши рішення міністра такими, що відповідали чинному на той момент законодавству та не містили ознак зловживання владою та що усі супутні фактори були враховані [2].

Апеляційний суд скасував дане рішення через те, що, на його переконання, відповідні державні органи не провели належного розслідування стосовно труднощів, які можуть виникнути у дружини пана Тео та її дітей у зв'язку з відмовою панові Тео в резидентстві. Суд призупинив рішення міністра про депортацію до моменту здійснення повного розслідування [3].

Міністр імміграції не погодився з таким рішенням і у відповідь подав касаційну скаргу у Високий Суд Австралії. Більшість суддів цього суду підтримали рішення апеляційного суду щодо неналежного захисту прав пана Тео, зазначивши, що міграційна служба не надала панові Тео можливості свідчити про свій матеріальний стан, а також матеріальний стан його сім'ї у світлі прав дітей, чим порушила статтю 3 Конвенції про права дитини, яка передбачає, що «в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами ... судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини», а також статтю 9 цієї ж Конвенції, яка забороняє розлучати батьків та дітей проти їх волі та у частині другій цієї статті передбачає право всім заінтересованим сторонам (в тому числі батькам. – Є. З.) брати участь у розгляді відповідної справи та викладати свою точку зору [4].

Більшість суддів визнала, що сам факт ратифікації згаданої вище конвенції є достатнім для існування законного очікування від державних органів щодо повного дотримання відповідної процедури, яка включала з'ясування наслідків її рішення для дітей. Більше того, у пункті 27 даного рішення зазначено, що «визнано, що нормативно-правовий акт має тлумачитись та застосовуватись, наскільки це можливо відповідно до мовних правил, таким чином, щоб повністю відповідати та не створювати конфліктів з визнаними нормами міжнародного права.» [1].

Суддя МакХ'ю не погодився з більшістю, звернувши увагу, що в Австралії прийнята традиційно дуалістична система співвідношення національного і міжнародного права, і «ратифікація Конвенції не дала підстав на законні очікування того, що розгляд заявки про надання статусу постійного резидента буде відбуватися відповідно до статті 3 (Конвенції. – Є. З.)» Відповідно, той факт, що конвенція, яка розглядалась, не була введена в національне законодавство Австралії відповідним національним актом, свідчить про те, що жодних законних очікувань сам факт ратифікації конвенції не спричиняє. Законні очікування можуть бути спричинені лише актом національного законодавства [1].

Суддя Гудрон підтримала думку більшості, однак, навела інші аргументи. Для неї достатнім було того факту, що діти є громадянами Австралії. Зокрема, вона зазначила, що важливо наголосити на фактичних результатах відмови у наданні статусу постійного резидента панові Тео для членів його сім'ї, тобто для його дітей. «В такому випадку, пан Тео повинен буде залишити країну, а діти опиняться в ситуації, коли вони або підростатимуть без батька або у іншій державі, в той час, коли держава, громадянами якої вони є, не надасть їм можливостей для розвитку» [1].

Уряд у своїй реакції на це рішення видав повідомлення про те, що сам факт підписання міжнародного договору та його ратифікація не створює законні очікування, якщо вони не передбачені чинним законодавством Австралії. Щоб врегулювати дане питання, австралійський парламент

у 1997 і 1999 роках прийняв відповідні закони [5]. Дана справа була неоднозначно сприйнята в експертному середовищі Австралії та критикувалась науковцями [6].

Однак, при всій своїй неоднозначності та осмисленні внутрішньоавстралійських проблем, Справа Тео підняла актуальне питання для України, яка має дещо іншу систему визначення місця міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо визначення законних очікувань під час тлумачення таких міжнародних договорів. Основне питання на теренах України, однак, не відрізняється від австралійського: чи створюють ратифіковані міжнародні договори, стороною яких є Україна, законні очікування в національному законодавстві України?

Для відповіді на нього варто передусім звернутися до Конституції України. Стаття 9 Основного Закону нашої держави зазначає, що «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України» [7]. Таким чином, Конституція України не визначає чіткого місця таких міжнародних договорів у ієрархії актів національного законодавства. Це спричиняє додаткові теоретичні труднощі в аргументації положень щодо обов'язковості застосування норм міжнародних договорів (в першу чергу – щодо їх примату над нормами національного законодавства України). Конституція України не дає чіткої відповіді на це запитання.

В той же час, Конституції багатьох держав світу чітко адресують це питання, в переважній більшості надаючи міжнародним договорам примат над національним законодавством. Деякі (наприклад, стаття 91 Конституції Нідерландів) передбачають в окремих випадках примат міжнародних договорів і перед самою Конституцією [8]. Деякі ж (наприклад, частина шоста статті 29 Конституції Ірландії), навпаки, чітко передбачають перевагу норм національного законодавства над нормами ратифікованих міжнародних договорів [9].

Водночас, до цього питання звертається частина друга статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України» [10], яка надає міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, примат над актами національного законодавства України. Саме ця стаття разом зі статтею 9 Конституції України намагається дати відповідь на питання про статус законних очікувань в українському контексті, однак, сама по собі створює і певну неоднозначність, на яку варто звернути увагу та розглянути детальніше. Попри наявність цитованої вище статті Закону України «Про міжнародні договори України» в Україні склалися декілька підходів до питання примату міжнародних договорів.

Найпоширеніший на практиці та в деяких теоретичних працях, а також у всіх працях з міжнародного права, які зустрічались автору, – підхід, де посилання на частину другу статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України» визнається достатнім [11, с. 35]. Однак, в даному підході вбачаються ознаки вразливості. Через відсутність в національному законодавстві України ієрархії законодавчих актів, той факт, що міжнародні договори ратифікуються законами України, може призвести до ситуації, коли міжнародний договір через закон про його ратифікацію може отримати статус, порівняний або рівний із законами України, і, відповідно до стандартних правил подолання юридичних колізій, може поступитися в чинності акта національного законодавства в статусі закону України.

Переважає більшість науковців-міжнародників апелюють на захист цієї позиції до статті 27 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року, яка зазначає, що «учасник не може посилається на положення свого внутрішнього права як на виправдання для невиконання ним договору» [12]. Однак, ця позиція також має вразливе місце. І це – той самий статус самої Віденської конвенції, який відповідно до статті 9 Конституції України, чітко не визначений.

Вразливість поширеної на сьогодні позиції щодо простого посилання на частину другу статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України» додатково (хоч і непрямо) підтверджується тим фактом, що формулювання частини другої статті 19 цього закону дублюються у переважній більшості інших законів, зокрема у Цивільному (частина друга статті 10) [13] та Господарському (частина четверта статті 39) [14] кодексах та інших законодавчих актах. У зв'язку з цим, варто звернутися до іншого підходу, який хоч і є менш практичним, однак видається більш теоретично вдалим.

У цьому сенсі часто незаслужено оминають статтю 8 Конституції України, яка передбачає, що в Україні визнається й діє принцип верховенства права [7]. Дана норма, попри складність свого застосування, дає відповідь на питання про примат міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, над актами національного законодавства України, а непря-

мо – і на питання про те, чи створює сам факт ратифікації міжнародних договорів законні очікування від органів публічної влади щодо його імплементації. Однак, за допомогою статті 8 Конституції України можна аргументувати не примат усіх міжнародних договорів, а лише тих, які відповідають стандартам верховенства права, серед яких в першу чергу дотримання прав людини, ефективне урядування тощо [15]. Однак, складність застосування такого підходу, а як наслідок – його непопулярність полягає у відсутності чіткої визначеності критеріїв верховенства права, їх здатність з часом змінюватися з еволюцією людства і права. Крім того, їх застосування вимагає ґрунтовної підготовки суб'єкта застосування, зокрема, вільного володіння сучасними теоретичними концепціями, судовою практикою України, Європейського суду з прав людини та прикладами із судової практики інших держав, бажаним є володіння іноземною мовою. Крім того, потрібен такий цінний ресурс, як час, якого, на жаль, українським суддям в сучасних реаліях дуже бракує.

Висновки. Таким чином, справа Тео підняла важливе питання про законні очікування від самого факту ратифікації міжнародних договорів. Особливості правової системи України дозволяють визначати такі очікування, однак, лише в межах, окреслених статтею 8 Конституції України відповідно до принципу верховенства права. На практиці рекомендується відмовитись від аргументації примату міжнародних договорів над актами національного законодавства шляхом посилання на частину другу статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України». Натомість, варто звертатися до відповідних положень актів галузевого законодавства, які дублюють дану норму, а також і передусім – до статті 8 Конституції України, пояснюючи, яким чином пріоритет міжнародних договорів над актами національного законодавства буде утверджувати принцип верховенства права в Україні. При тлумаченні міжнародних договорів також слід обов'язково враховувати їх міжнародний характер, іншу нормотворчу техніку їх складання та, відповідно – статус в національному законодавстві.

Список використаних джерел

1. Державний міністр з імміграції та етнічних відносин проти Ах Хін Тео 7 квітня 1995 р. // <http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/HCA/1995/20.html> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
2. Ах Хін Тео проти Міністра з імміграції, місцевого уряду та етнічних відносин 3 вересня 1993 р. // <http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/FCA/1993/423.html> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
3. Ах Хін Тео проти Міністра з імміграції та етнічних відносин 14 квітня 1994 р. // <http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/FCA/1994/1017.html> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
4. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
5. Марк Дженнінгс «Співвідношення між міжнародними договорами та національним правом» // Тренінг департаменту зовнішніх зносин та торгівлі Австралії 6 листопада 2003 р. // https://web.archive.org/web/20091003124243/http://www.dfat.gov.au/treaties/workshops/treaties_global/jennings.html (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
6. Ендрю Едгар та Райнер Твейтс «Впровадження міжнародних договорів у національне право: переклад, введення в дію та адміністративне право» // Melbourne Journal of International Law, № 2, 2018 <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2018/2.html> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
7. Конституція України від 28 червня 1996 р. зі змінами і доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
8. Конституція Королівства Нідерландів від 24 серпня 1815 р. зі змінами і доповненнями // https://www.government.nl/binaries/government/documents/reports/2019/02/28/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands/WEB_119406_Grondwet_Koninkrijk_ENG.pdf (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
9. Конституція Ірландії від 1 липня 1937 р. зі змінами і доповненнями // <http://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
10. Закон України «Про міжнародні договори України» № 1906-IV від 29 червня 2004 р. зі змінами і доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
11. Рагуліна К. А. Вплив міжнародних договорів на національне законодавство України: загальнотеоретичний аспект // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Юриспруденція. – № 35, 2018. – Т. 1. – С. 32-36.
12. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. зі змінами і доповненнями // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. зі змінами і доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).

14. *Господарський кодекс України* від 16 січня 2003 р. зі змінами і доповненнями // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Дата звернення: 29 червня 2021 р.).
15. *Мірило* верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of Law Checklist at National Level: Case of Ukraine) / За заг. ред. М. Козюбри. – К. : 2020. – 144 с.

References

1. *Minister of State for Immigration & Ethnic Affairs v. Ah Hin Teoh* 7 April 1995 // <http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/HCA/1995/20.html> (Accessed: 29 June 2021).
2. *Ah Hin Teoh v. Minister of Immigration, Local Government and Ethnic Affairs* 3 September 1993 // <http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/FCA/1993/423.html> (Accessed: 29 June 2021).
3. *Ah Hin Teoh v. Minister of Immigration and Ethnic Affairs* 14 April 1994 // <http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/FCA/1994/1017.html> (Accessed: 29 June 2021).
4. *Convention on the Rights of the Child* 20 November 1989 // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (Accessed: 29 June 2021).
5. *Mark Jennings* «The Relationship Between Treaties and Domestic Law» // Department of Foreign Affairs and Trade of Australia Workshop 6 November 2003 // https://web.archive.org/web/20091003124243/http://www.dfat.gov.au/treaties/workshops/treaties_global/jennings.html (Accessed: 29 June 2021).
6. *Andrew Edgar* and Rayner Thwaites «Implementing Treaties in Domestic Law: Translation, Enforcement and Administrative Law» // Melbourne Journal of International Law, № 2, 2018 <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2018/2.html> (Accessed: 29 June 2021).
7. *Constitution of Ukraine* of 28 June 1996 as amended // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed: 29 June 2021).
8. *Constitution of the Kingdom of The Netherlands* of 24 August 1815 as amended // https://www.government.nl/binaries/government/documents/reports/2019/02/28/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands/WEB_119406_Grondwet_Koninkrijk_ENG.pdf (Accessed: 29 June 2021).
9. *Constitution of Ireland* of 1 July 1937 as amended // <http://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html> (Accessed: 29 June 2021).
10. *Law of Ukraine «On International Treaties of Ukraine»* № 1906-IV of 29 June 2004 as amended // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (Accessed: 29 June 2021).
11. *Ragulina K. A.* «The Impact of International Treaties on National Legislation of Ukraine: Theoretical Aspect» // *Naukoviy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. Yurysprudentsiia.* – № 35, 2018. – Vol. 1. – P. 32-36.
12. *Vienna Convention on the Law of Treaties* of 23 May 1969 as amended // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text (Accessed: 29 June 2021).
13. *Civil Code of Ukraine* of 16 January 2003 as amended // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed: 29 June 2021).
14. *Commercial Code of Ukraine* of 16 January 2003 as amended // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Accessed: 29 June 2021).
15. *Rule of Law Checklist at National Level: Case of Ukraine* / Edited by M. Koziubra. – Kyiv: 2020. – 144 p.

Зверєв Є. О. Справа Тео про законні очікування при тлумаченні міжнародних договорів. Уроки для України

Стаття присвячена аналізу знакової справи Тео, вирішеної Високим Судом Австралії у 1995 році, яка підняла питання тлумачення поняття законних очікувань від ратифікованих міжнародних договорів, які, однак, не були введені в національне законодавство Австралії, та статусу таких нормативно-правових актів у національному законодавстві цієї держави. Стаття виділяє важливі уроки від цієї справи для України, а також аналізує сучасні українські проблеми тлумачення поняття законних інтересів від міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та статусу цих нормативно-правових актів в національному законодавстві України і надає практичні поради щодо їх тлумачення і застосування.

Ключові слова: міжнародні договори, тлумачення, законні очікування, пріоритет міжнародних договорів, Австралія, міграційне право, права дітей.

Zvieriev Ie. O. Teoh's case on legitimate expectations in interpretation of international treaties. Lessons for Ukraine

The article provides a detailed overview of a famous Teoh's case decided by High Court of Australia in 1995, focusing mainly on the issue of legal interpretation of legitimate expectations arising from ratified international treaties not implemented into the domestic legal system. The abovementioned case has been considered a novel approach of the

court acting in dualist state. This approach was, however not upheld in further jurisprudence of the Australian High Court namely due to quite harsh response of administrative bodies and subsequent legislation which has further been adopted to specifically address this issue by Australian parliament. This does not, however deny the case's significance in terms of scholarly attention to interpretation issues it has raised.

Ukraine can view this case as an example as it does have its own problems with the status and interpretation of international treaties in domestic legal system. Unlike common law countries adhering to dualist approach to international law reception, Ukrainian Constitution recognizes ratified international treaties to be part of domestic legislation automatically, however it is silent on the status of these treaties in Ukrainian domestic legislation which at times causes certain problems with their interpretation and implementation.

The article makes a try to solve the abovementioned issues by referring future interpreters to an alternative approach of international treaties' interpretation to Article 8 of the Constitution of Ukraine dealing with the rule of law principle. It is the author's position stipulated in the article that applying Article 8 in terms of the interpretation of international treaties in Ukrainian domestic law enriches the argumentation and shall be viewed as primary source of application to the issue.

Keywords: international treaties, interpretation, legitimate expectations, priority of international treaties, Australia, migration law, children's rights.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-48

УДК 340.13

*Ілона Василівна Камінська,
доцент, докторант відділу
теорії держави і права
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
ORCID: 0000-0001-9458-9730*

СУД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ІСТОРІОГРАФІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЖЕРЕЛ, ОПУБЛІКОВАНИХ У ПЕРІОД 1957-1992 РР.

Постановка проблеми. Дослідження правової природи Європейського Союзу (далі – ЄС)* та його інституційної системи не обмежуються вітчизняною доктриною, а, навпаки, ґрунтуються переважно на іноземних джерелах. У попередніх публікаціях, присвячених огляду джерел про Суд ЄС, ми проаналізували наявні вітчизняні наукові праці, провели їх класифікацію за напрямками досліджень і правовими школами, проте без дослідження іноземного наукового доробку забезпечити всеосяжність наукового пізнання не видається можливим. Вітчизняні науковці у своїх дослідженнях, присвячених функціонуванню Суду ЄС, досить часто посилаються на іноземних авторів у контексті теми здійснюваного ними дослідження. Але таке цитування не може переходити із одного дослідження в інше, оскільки одного лише посилання не достатньо для комплексного бачення того, в який період розвитку європейської інтеграції ця думка була викладена автором, в контексті яких історико-правових подій зазначені висновки були зроблені і чи релевантні ці джерела стосовно сучасного етапу організації та функціонування Суду ЄС. А тому для всебічного дослідження засад організації та функціонування Суду ЄС виникла потреба проаналізувати іноземний науковий доробок із цієї тематики та визначити основні сфери наукового пізнання, здійсненого у цих працях, систематизувавши їх за періодами і піднятою у них тематикою.

* Для полегшення сприйняття тексту аббревіатуру ЄС застосовано для позначення Європейського Союзу, так і Європейської Спільноти, адже це назви однієї наднаціональної організації на різних етапах її існування. Розшифровувати цю аббревіатуру пропонується відповідно до контексту.